

for denne, men ogsaa omkring disse Øer lægger Vejr-
liget mange Hindringer i Vejen, og her, ligesom paa
Island, er det særlig Taage og usigtbart Vejr, som
ere Opmaalernes værste Fjender. Her er imidlertid
endnu et stort Arbejde at udføre, og man maa haabe,

at der i de nærmest kommende Aar kan tages fat med
Kraft, saa at det ikke skal vare længe, inden et nyt
Søkort over disse Øer kan udkomme, hvilket kan sup-
plere det snart foreliggende fortrinlige Landkort.

Den VII. internationale geografiske Kongres i Berlin.

Den syvende internationale, geografiske Kongres,
som afholdtes i Berlin i Dagene fra d. 28. September
til d. 4. Oktober, blev en smuk Succes og havde
faaet stor Tilslutning, saavel i Tyskland som i
Udlandet. Deltagerne i Kongressen skyldte Lederne
af det store Arbejde, som det er at organisere
en saadan Kongres, en varm Anerkjendelse og Tak
for, at Udbyttet blev saa righoldigt, og for at
alt i enhver Retning var lagt saa godt til Rette for
dem. Skjønt saare mange have deltaget i det om-
fattende, forberedende Arbejde, der paabegyndtes for
et Aar siden, tilfalder sikkert en meget stor Del
af Æren for den vellykkede Kongres dennes ansete
Præsident, Professor ved Universitetet i Berlin, Fri-
herre v. *Richthofen*, og den utrættelige Generalsekretær,
Kaptajn *Kollm.*

Kongressen afholdtes i den preussiske Landdags
Deputeretkammers nye Bygning, i hvis store smukke
Mødesal Aabningsmødet og Hovedmøderne fandt Sted,
medens Bygningens andre rummelige Lokaler, af
hvilke flere ere elegant udstyrede, afgav Plads for
Gruppemøderne, ligesom der var sørget for, at Kon-
gresmedlemmerne i Kongresbygningen omgaves med
en Komfort, der gjorde denne til et særdeles behage-
ligt Opholdssted, ogsaa udenfor de egentlige Møder.

Vi skulle ikke nærmere opholde os ved det fest-
lige Aabningsmøde, paa hvilket bl. a. Hs. kgl. Højh.
Prins *Albrecht af Preussen* bragte Kongressen en Hil-
sen fra Kejser *Wilhelm*, og overhovedet blot i korte
Træk omtale Kongressens Arbejde, der for Enkeltmand
var ganske umuligt at følge i sin Helhed paa Grund
af Foredragenes store Mængde. Disse omfattede fysisk
og historisk Geografi, Kartografi, Oceanologi, Geomor-
fologi, Antropogeografi, Klimatologi, Rejser, Under-
visning m. m.

Ligesom paa den for fire Aar siden i London af-
holdte geografiske Kongres spillede Polarforskning en be-
tydelig Rolle og da ikke mindst de paatænkte Forskninger i
de antarktiske Egne, hvortil der, som bekendt, formentlig

i Aaret 1901 vil blive afsendt tvende store Expedi-
tioner, en tysk og en engelsk, som samtidigt ville
komme til at operere og anstille en Række viden-
skabelige Iagttagelser i forskellige Egne omkring Syd-
polen. Planerne for disse Expeditioner — for den
tyske Expeditions Vedkommende er den af sine Under-
søgelser i Grønland bekendte tyske Professor, Dr.
Erich v. Drygalski udset som Leder af de videnskabe-
lige Undersøgelser — gave Anledning til interessante
Diskussioner, i hvilke Mænd som Professorerne *Neumeyer*,
Nansen, v. *Drygalski* og *Mohn*, Sir *Clements Markham*,
Sir *John Murray*, General *Greely* o. fl. deltog. Et Møde,
paa hvilket Professor *Nansen* holdt et Foredrag om
„Fram“-Ekspeditionens oceanografiske Resultater, havde
fyldt den store Mødesal til sidste Plads, en god Stund
forinden Foredraget begyndte, og den berømte Polar-
farer var ved denne Lejlighed som overhovedet ved
andre Lejligheder, bl. a. ved de selskabelige Festlig-
heder, Gjenstand for stor Hyldest.

Den Interesse, som Geografi og, hvad dermed
staar i Forbindelse, er Gjenstand for i Tyskland, gav
sig et fyldigt Udslag paa Kongressen ved det betyde-
lige Antal Foredrag af tyske Geografer og disses
Deltagelse i Diskussionerne, ligesom der fra tysk Side
stilledes flere af de Forslag til Resolutioner, der ved-
toges af Kongressen. Det vedtoges saaledes bl. a.
at udnævne en international Kommission til Fremme
af Samarbejde vedrørende magnetisk-meteorologiske
Iagttagelser m. m.; Ønskeligheden af Indførelsen af
ensartet Maalsystem for alle geografiske Undersøgelser
samt Indførelse af Centigradtermometerskalaen poin-
teredes; Nedsættelse af en international Kommission
angaaende den suboceaniske Nomenklatur m. m. ved-
toges; Ønskeligheden af Oprettelsen af et internationalt,
sejsmologisk Selskab udtaltes; Kongressen udtalte sig for
Ønskeligheden af, at der vedtoges forskellige Bestem-
melser med Hensyn til kartografiske Arbejder m. m.

Som det vil ses af nedenstaaende, vedtoges
ogsaa et fra dansk Side stillet Forslag.

Før og efter Kongressen foretoges under sagkyndig Ledelse Udflugter til Egne i Nordtyskland, som have Interesse, navnlig i geologisk Retning.

Paa forskjellig Maade var der sørget for, at Opholdet i Berlin ogsaa skulde blive underholdende for Kongresmedlemmerne, og en Række Festiviteter gaves. Rigskansleren, Fyrst *Hohentlohe*, og det geografiske Selskab i Berlin gave Souper; i Operaen gaves en Galaforestilling; der foretoges Udflugter til Potsdam og andet Steds, og Staden Berlin gav en storartet Fest i den zoologiske Have, ligesom der fra Stadens Side blev overrakt hvert Kongresmedlem et i Anledning af Kongressen forfattet, smukt udstyret Arbejde om Berlin og dens videnskabelige Instituter og Selskaber m. m.

Efter Kongressens Slutning tilbragte en stor Del af Kongresmedlemmerne efter Indbydelse af Staden Hamborgs Senat og det geografiske Selskab i denne Stad to interessante Dage her. Der gaves forskellige smukke Festligheder for Medlemmerne samt foretoges en større Udflugt i Havnen og paa Elben.

Som ovenfor nævnt, vedtoges ogsaa et fra dansk Side stillet Forslag, der fremsattes af det danske meteorologiske Instituts Delegerede, Kaptajn i Flaaden *T. V. Garde*, som udtalte følgende:

„Højærede Forsamling! Siden 1895 har det danske meteorologiske Institut udgivet aarlige Beretninger og grafiske Fremstillinger af Polarisens Udbredelse og Drift i forskellige nordlige Have. Disse Publikationer ere til vor Glæde blevne modtagne med stor Interesse i meteorologiske og geografiske Kredse, og Lederen af den kommende tyske Sydpolarexpedition, den bekendte Grønlandsforsker, Hr. Professor *Erich von Drygalski* har gjort os den Ære at anmode vort Institut om at forelægge dette Arbejde paa den VII internationale geografiske Kongres i Berlin. Det er da ogsaa paa hans Opfordring, at jeg, som det danske meteorologiske Instituts Repræsentant under Direktør *Paulsens* Forfald, tillader mig at forelægge Dem vore Arbejder og at anmode Kongressen om at støtte dem, saa at de kunne udvikles videre.

Naar vort Institut har ment at burde beskæftige sig med de Spørgsmaal, som vedrøre Drivens Udbredelse, da ligger det ganske naturligt i, at vi ere nøje knyttede til den i saa mange Henseender interessante Ø Island og til det store Polarland Grønland, som begge ligge paa den Rute, som benyttes af en af vor Klodes mægtigste Isstrømme — den østgrønlandske

Polarstrøm — paa dens Fart fra Polarhavet til de tempererede Have.

Da de nærmere Forhold, som knytte sig til denne Polarstrøm tør forudsættes bekendte for de fleste Tilstedeværende, skal jeg blot netop nævne, at Strømmen kommer ud fra Polarhavet imellem Spitzbergen og Grønland og driver ned langs Østkysten af sidstnævnte Land medførende store Masser af Polaris.

Ankomsten til Kap Farvel bøjer Strømmen mod NW. og fortsætter denne Kurs langs Grønlands Vestkyst indtil c. 64° N. Br., hvor den som oftest bøjer mod Vest og forener sig med den Isstrøm, som kommer fra Baffins Bugten og, under Navn af Labrador Strømmen, driver mod Syd langs Baffins Land, Labrador og Newfoundland, og med hvis Ismasser Amerikadamperne, som bekendt, ret ofte have ret ubehagelige Møder.

De Ismasser, som den østgrønlandske Polarstrøm fører med sig, vexle meget i Mægtighed fra Aar til andet, og deres Drift foregaar langt fra saa regelmæssig, som man maaske vilde antage. Polariseringen er nemlig i sin Drift ikke alene afhængig af Strømmens, men i noksaa høj Grad af Vindens Retning og Styrke.

Man ser saaledes, at Ismasserne i enkelte Aar kunne ligge tæt sammenstuvende fra Østgrønlands Kyst og til langt Øst for Jan Mayen og Island, saaledes at sidstnævnte Ø kan være næsten fuldstændig indesluttet af Isen, medens man i andre Aar ikke kan øjne en Iskodse fra Islands Kyst, og medens Farvandet er isfrit et godt Stykke Vest for Jan Mayen. Det er ogsaa en bekendt Sag, at de Skibe, som have besejlet Østgrønland, i enkelte Aar have ligget maanedsvi i Isen uden at naa Land, medens de i andre Aar ere sejlede glat gennem Isen.

Disse store Variationer i Isforekomsten ere selvfølgelig i første Linje af Betydning for de Farvande og Lande, som Isen passerer, og det var da oprindeligt ogsaa dette Hensyn, som bevægede det danske meteorologiske Institut til at publicere alle de Observationer, som indkom fra vore Observatorer paa Island og i Grønland og fra Skibsførere i de paagældende Farvande.

Det stod imidlertid snart klart for os, at det her drejede sig om en Sag af mere vidtrækkende Betydning, idet den Mulighed jo syntes ret naturlig, at Variationerne i Ismasserne og deres Beliggenhed i de forskjellige Aar stod i et vist Sammenhæng med Variationerne i de hydrografisk-meteorologiske Forhold fra Aar til andet i det nordligste Atlanterhav. Uden endnu at kunne paavise et saadant Sammenhæng besluttede vi at bidrage til dette Spørgsmaals Løsning ved at skaffe aarlige Opgørelser over Ismassernes Størrelse

og Beliggenhed i Farvandene fra Nowaja Zemlja og Spitzbergen langs Østgrønland og Island til Davis Strædet og Baffins Bugten, idet vi gik ud fra, at vore Iskort da kunde slutte sig til de af „hydrographic office“ og „deutsche Seewarte“ udgivne Beretninger om Isforholdene fra New Foundland mod Syd.

Da vor egen Skibsfart ikke strækker sig meget Nord for Island, henvendte vort meteorologiske Institut sig da i 1895 til forskellige andre Landes hydrografiske Institutioner og Skibsrederier og anmodede om Støtte ved Observationer fra Skibsførere, som besejle de Farvande, hvori Polarisen forekommer.

I Betragtning af, at vi intet Vederlag kunde byde for Observationernes Udførelse, maa det siges, at vor Henvendelse blev mødt med den største Elskværdighed, og jeg benytter her Lejligheden til at rette en hjerte- lig Tak til de Mænd, som have støttet os — særlig til Direktøren for det norske meteorologiske Institut, Hr. *Professor Mohr*, og til de norske Skibsredere og Skibsførere, som have skaffet os saa mange fortrinlige Observationer fra Ishavet mellem Island og Spitzbergen. Foruden Nordmænd og Danske tælle vi imidlertid baade Amerikanere, Engelskmænd og Svenske blandt vore Observatorer.

Fra vort Institut blive Skibene forsynede med Blanketter, som indsendes i udfyldt Stand til os og bearbejdes en Gang om Aaret. Resultaterne foreligge i de Iskort og Ismeddelelser, hvoraf jeg her har den Ære at forelægge Dem Exemplarer.

Vi have kun kunnet skaffe Oplysninger om Isforholdene i Maanederne Marts til Oktober, da Skibsfarten er standset om Vinteren. Hvad Paalideligheden af Isgrænserne angaar, tror jeg at kunne sige, at der i Reglen foreligger tilstrækkelige Observationer fra Farvandene omkring Spitzbergen, Island, Angmagsalik og Grønlands Vestkyst, medens det vilde være ønskeligt at faa flere Observationer fra Farvandet udfor den nordlige Del af Østgrønland og navnlig fra Labrador Strømmen.

Vore Iskort lide altsaa allerede i deres nuværende Omfang af Mangler, som imidlertid med Lethed ville kunne afhjælpes ved Bistand fra de Nationer, hvis Skibe befære de paagjældende Farvande. Desforuden vilde det imidlertid være i højeste Grad ønskeligt at udvide Iskortenes Omraader til at omfatte alle de arktiske Farvande, som blive besejlede. Før man nemlig, for de forskellige Afsnit af hvert enkelt Aar, har samlede Billeder af Polarisens Udbredelse, før kan man jo ikke indlade sig paa at drage nogen som helst Slutning, hverken om Aarsager eller Virkninger eller om Muligheder for kommende Aar.

Ganske vist foreligger der til Stadighed i Aviser og Tidsskrifter udmærkede enkeltvise Beretninger om Isforhold baade i Nord og Syd, men samlede Beretninger fra de forskellige Aar foreligge, mig bekjendt, ikke, og det vilde vistnok ogsaa være umuligt at udarbejde saadanne paa Basis af de foreliggende spredte Notitser. Det synes mig at være urigtigt saaledes at ignorere en saa mægtig Faktor som Drivisen, særlig da man med Lethed vil kunne skaffe fortløbende Oplysninger om den, hvis blot en Brøkdel af de Skibsførere, som befære de Have, hvor Isen forekommer, kunde formaas til at anstille og indsende Observationer, og det er min Overbevisning, at ikke alene ville alle geografisk og meteorologisk interesserede Mennesker i Nutiden følge Isgrænserne med den største Interesse, men Fremtiden vil ogsaa vide at skatte de Oplysninger, som vi — om end sent — have begyndt at indsamle.

De Farvande, som jeg mener, at man skulde henvende sin Opmærksomhed paa, og hvorfra jeg anser det for muligt at faa Observationer ere: Kysten af Labrador, Vestsiden af Davis Strædet, Baffins Bugten, Beaufort Søen, Berings Havet, saa meget som muligt af Sibiriens Nordkyst og Kara Havet; og de Landes Repræsentanter, til hvem jeg derfor særlig tillader mig at rette en ærbødig Anmodning: Ruslands, Tysklands, Norges, Sveriges, Englands og Amerikas.

Vort Institut, som med største Glæde skal udvide sit paabegyndte Arbejde til at omfatte disse Farvande, og som skal gjøre sit Yderste for at bringe Publikationerne hurtigere og hyppigere frem end nu, har allerede modtaget Løfte om Bistand fra flere Sider, saafremt Kongressen vil støtte vort Forslag med sin Billigelse. Ganske vist véd jeg, at det er lettere at vedtage en Beslutning her paa Kongressen, end det er at overvinde den Inertiens Lov, som gjør sig gjældende hos mange Skibsførere, men paa den anden Side véd jeg ogsaa af Erfaring, at naar først Skibsførere have givet deres Løfte, saa er det ogsaa paalidelige og gode Oplysninger, man faar fra dem. Det gjælder derfor om at lægge det hele saa let tilrette for Skibsførerne som muligt, og vi have da tænkt os, at vort Institut uddeler Skemaer trykte i det engelske, det tyske og det russiske Sprog til de forskellige Landes hydrografiske eller meteorologiske Institutioner, som da atter forsynede de respektive Skibsførere dermed.

Saa snart et Skib kommer i en Havn, som staar i Postforbindelse med Omverdenen, indsender Skibsføreren Blanketten portofrit enten til sit eget Lands Institut eller direkte til det danske Institut, hvor alle Observationerne i alle Tilfælde blive samlede og bear-

bejdede. Saa ofte der foreligger Meddelelser af Interesse, hvilket for adskillige af Farvandenens Vedkommende desværre kun vil blive om Efteraaret efter Sæl- og Hvalfangstens Ophør, sender vort Institut Beretninger til de forskellige Instituter i Udlandet eller til forud vedtagne Tidsskrifter og Aviser, og ved Sæsonens Slutning bliver hele Materialet endeligt bearbejdet samlet og udkommer saa hurtigt som muligt i Kort og Beretninger i Smag med de af vort Institut nu publicerede Iskort og Beretninger.

I Forening med Dhrr. Professor *von Drygalski* og Doktor *Fricker* tillader jeg mig da at anmode Kongressen om at tage følgende Forslag under velvillig Overvejelse:

I Anerkjendelsen af den store videnskabelige og praktiske Interesse, som det vil have at kjende Polarisens aarlige Udbredelse, Form og Masse, retter Kongressen en indtrængende Opfordring til de hydrografiske og meteorologiske Institutioner i de Lande, som have Skibsfart paa de Farvande, hvor Polaris forekommer, om ved internationalt Samarbejde at søge tilvejebragt saa fyldestgørende samlede Oplysninger om denne som muligt.

Da Kongressen mener, at det vil være heldigst at samle og bearbejde alle disse Oplysninger ved en Centralanstalt, og da det danske meteorologiske Institut — paa Grund af sine allerede foreliggende Arbejder om Polaris — maa anses for bedst egnede til at foretage en saadan Indsamling og Bearbejdelse*), saa anmoder Kongressen de paagjældende Institutioner om:

- 1) At søge at formaa Skibschefer og Skibsførere til at anstille Observationer over Drivisen;
- 2) at forsyne Skibene med Skemaer af forud vedtagen Form, som tilstilles Institutionerne fra det danske meteorologiske Institut;
- 3) at formaa Skibscheferne og Skibsførerne til at udfylde Skemaerne og indsende dem, saasnart de kommer i en Havn, som staar i Postforbindelse med Omverdenen. Skemaerne kunne enten ind-

*) Bemærkningen om det danske Institut som særlig egnede til Centralanstalt foresloges indsat af Professor *von Drygalski*.

sendes direkte til Centralanstalten eller gennem de paagjældende Institutioner."

Efter Kaptajn Garde talte Dr. *Fricker*, Forfatteren af det bekjendte Værk „Antarktis“, og udtalte Haabet om, at det smukke Exempel, som det danske meteorologiske Institut havde givet ved sine Publikationer om Polaris i de arktiske Have, maatte blive fulgt af et andet Institut for de antarktiske Haves Vedkommende.

Professor *v. Drygalski* udtalte dernæst sin varmeste Paaskjønnelse af det danske Instituts Arbejde paa det arktiske Drivisomraade og anbefalede kraftigt den forannævnte Resolution til Kongressens Velvilje.

Derefter paafulgte nu en interessant Diskussion, hvori Professorerne *Neumayer*, *Nansen*, *Günther*, *de Geer*, *Mohn*, *Pettersen* og *Krümmel* samt den russiske Geograf *Schokalski* deltog.

Alle Talerne udtalte deres Paaskjønnelse af vort Instituts Arbejde og tilraadede det foreslaaede internationale Samarbejde. Enkelte ønskede Arbejdet udvidet til at omfatte forskellige Specialstudier vedrørende Polaris og Isfjældene samt vedrørende Temperaturforhold m. m.

Kaptajn Garde hævdede, at Vanskeligheden ved at formaa Skibsførere til at anstille minutiese Observationer nødvendiggjorde Begrænsning i Fordringerne, men erklærede forøvrigt at skulle tage de udtalte Ønsker under nøje Overvejelse. Han sluttede med at takke for den Tilslutning og Interesse, som Sagen havde mødt.

Ved de derefter følgende Afstemninger over Forslaget vedtoges dette enstemmigt saavel i det talrige besøgte Gruppemøde som i et senere afholdt Plenarmøde, der udelukkende gav sig af med at træffe Afgjørelse om de indkomne Forslag.

Kongressen har derved givet vort Instituts Arbejde en smuk officiel Anerkjendelse, og vort Institut vil faa Kongressens Forretningsudvalgs værdifulde Støtte, naar det i Fremtiden skal søge at tilvejebringe de Oplysninger, som kræves for at fremstille Maanedskort over Polarisens Udbredelse paa den nordlige Halvkugle.

Mindre Meddelelse.

Kaptajn *Daniel Bruun* har i indeværende Aar berejst Island, dels for at træffe Forberedelser i Anledning af den kulturhistoriske Udstilling, som han paa Nationalmuseets Vegne skal arrangere i Paris til næste Aar, dels for at fortsætte den systematiske Undersøgelse af Islands Fortidsminder. Denne Gang blev en stor Del af Sydlandet undersøgt. Efter et kortere Ophold i *Rangarvoldes Syssel* berejstes

Vester Skaptafells Syssel. Vulkanske Udbrud med Lavaudstrømninger. Askefald og Jøkeløb have ødelagt, dækket eller bortskyllet betydelige Strækninger af Kystlandet, hvorfor Fortidsminderne Antal her kun er ringe. Ikke desto mindre fandtes en Del hidtil ikke kjendte Ruiner af Gaarde m. m. Tilbagerejsen til Reykjavik lagdes bag om Myrdals Jøklerne.